

Uitspraak

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Waar klager staat kan ook klaagster worden gelezen.

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van **XX**, klinisch in zorg bij Altrecht, zorgeenheid Acute psychiatrie, IC.

I. Verloop

Bij het secretariaat van de GGZ Klachtencommissie patiënten en naasten Utrecht (voor het vervolg: de Klachtencommissie) is een klachtmeldingsformulier d.d. 26-02-2020 van klager op 27-02-2020 ontvangen en geregistreerd onder nummer GKPNU 021.20.2223.

Beschrijving van de klachten:

Op bovenvermeld formulier zijn de klachten als volgt omschreven; klacht tegen:

1. Beslissing verplichte opname;
2. Verplichte toediening medicatie;
3. Inname en controle computer;
4. Controle kamer op drugs.

De klachten zijn ontvankelijk op grond van artikel 10.3 WVGZ; klager ontvangt verplichte zorg en is onvrijwillig opgenomen op basis van een Zorgmachtiging d.d. 20-02-2020, deze is bekrachtigd door de rechter met expiratedatum 20-08-2020. Tevens is er een Crisismaatregel afgegeven d.d. 18-02-2020.

De klachten zijn behandeld in een hoorzitting van de Klachtencommissie op 05-03-2020.

Direct na de hoorzitting is een verkorte uitspraak met betrekking tot de klacht tegen de verplichte toediening van medicatie (nog zonder het verslag van de hoorzitting en de overwegingen die tot de uitspraak hebben geleid) verzonden aan klager en verweerders.

Verschenen zijn:

Klager:

- XX (voor het vervolg: klager);
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: PVP);
- de raadsman van klager is uitgenodigd en niet verschenen.

Verweerders:

- XX, psychiater (voor het vervolg: verweerder 1);
- XX, verpleegkundige (voor het vervolg: verweerder 2).

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter commissie;
- XX, psychiater;
- XX, psychotherapeut.

XX, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor de verslaglegging.

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie in kopievorm ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 26-02-2020;
- Relevante informatie uit het Mijnquarant-dossier van klager, met zijn schriftelijke toestemming voor inzage door de Klachtencommissie.

Op grond van de wet moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken en publiceren. Om die reden staan alleen in de aanhef de namen van betrokkenen en staan in het verslag en de overwegingen alleen functies en rollen genoemd. Uiteraard worden de namen van betrokkenen in de aanhef niet in de te publiceren uitspraak genoemd.

II. Verslag van de hoorzitting

Standpunt van klager

De voorzitter benoemt de vier klachten en vraagt klager om hierop een toelichting te geven. Tevens vraagt de voorzitter naar de toestand van klager. Klager meldt dat het steeds beter met hem gaat. Hij heeft zijn zaken met de ambassade en buitenlandse zaken geregeld. Met betrekking tot de inname van de computer meldt klager dat hij plaatjes verzamelde en dat de computer zonder zijn toestemming aan derden is overhandigd. Meer wil hij er niet meer over zeggen. De computer heeft hij inmiddels weer terug. Ten aanzien van het doorzoeken van zijn kamer meldt klager dat hij een potje tabak met wiet op zijn kamer had en dat dit is weggenomen zonder zijn toestemming.

Met betrekking tot de verplichte medicatie merkt hij op dat hij op 04-03-2020 medicatie (zyprexa 20 mg) kreeg toegediend, op dat moment stonden er 14 mensen om hem heen. Hij is hier verbaasd over. Hij vraagt zich af waarom er zoveel mensen voor 1 pil worden ingeschakeld. Verder heeft klager om een psycholoog gevraagd, maar die heeft hij nog niet gekregen. Klager wil echte hulp. Klager geeft aan dat hij niet gehoord wordt door behandelaren. Ook wordt hij geprovoceerd, volgens klager kennen behandelaren zijn zwakke punten. Tevens meldt klager dat de diagnose niet juist is. Klager meent dat hij PTSS-achtige symptomen heeft. Hij geeft aan dat dit weliswaar niet is vastgesteld, maar dat hij de symptomen herkent. Klager is van mening dat hij niet psychotisch is en geen bipolaire stoornis heeft. Hij wil daarom ook geen antipsychotica.

De PVP bevestigt dat klager meent dat hij PTSS heeft en geen bipolaire stoornis heeft. Dat is ook de reden waarom hij medicatie weigert. Verder merkt PVP op dat de naam van klager meerdere keren foutief is gespeld onder andere in de aanzeggingen. Klager voegt nog toe dat ook op het bord op de afdeling zijn voornaam verkeerd is geschreven. Hij heet XX en geen XX.

Klager geeft tot slot aan dat het onzin is wat verweerder 2 beweert. Hij heeft geen nachtmerries en slaapt goed. Er is geen bewijs dat hij psychotisch is. Verder merkt hij op dat niemand naar hem luistert.

Standpunt van verweerder

Verweerder 2 meldt dat klager vanaf 18-02-20 is opgenomen. Volgens verweerder 2 meent klager dat hij niet manisch psychotisch is en niet bipolair. Behandelaren zien op de afdeling een geïrriteerd beeld van klager, dat dreigend is. Klager maakt ook discriminerende opmerkingen, aldus verweerder 2.

Klager kan erg boos worden. Aan klager is aangeboden een second opinion te laten uitvoeren in verband met het verschil van inzicht met betrekking tot de PTSS. Dat weigerde klager.

Om de manisch psychotische stoornis te behandelen is antipsychotica noodzakelijk, aldus verweerder 2. Op de vraag van de commissie of PTSS uitgesloten wordt, meldt verweerder 2 dat dit niet de fase is om dit diagnostisch uit te vragen. Behandelaren hebben klager aangeboden om dit later verder te onderzoeken. Verweerder 2 meldt nog dat er veel tijd gestoken is om met klager in contact te komen. Daardoor is het erg ingrijpend om steeds een noodmaatregel toe te moeten passen. De behandelrelatie is daardoor gespannen.

III. Overwegingen en beoordeling

Op grond van de verklaringen tijdens de hoorzitting en op grond van de documenten die aan de Klachtencommissie ter beschikking staan, overweegt de commissie het volgende.

Vooraf

Allereerst merkt de Klachtencommissie in zijn algemeenheid op dat (de uitvoering van) verplichte zorg een ernstige inbreuk is op de persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit van patiënten. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van de uitvoering van verplichte zorg. De verplichte zorg wordt als uiterste middel verleend.

Op juridisch gebied moet de verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wvvgz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het schriftelijk motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennis geven hiervan aan de patiënt). Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel en de patiëntveiligheid gewaarborgd is. Om verplichte zorg te kunnen leveren moet aan vier voorwaarden zijn voldaan: er zijn geen mogelijkheden

voor zorg op basis van vrijwilligheid, er zijn geen minder bezwarende (ingrijpende) alternatieven die het beoogde effect gaan hebben, het verrichten van verplichte zorg is evenredig gelet op het doel en het is redelijkerwijs te verwachten dat de verplichte zorg effectief gaat zijn.

De feiten

Op 14-02-2020 heeft de Geneesheer Directeur (GD) van Altrecht bij het OM een Zorgmachtiging aangevraagd. Deze aanvraag is voorzien van een schriftelijke bevestiging van de aanvraag aan klager en bevat een zorgplan alsmede een medische verklaring door een onafhankelijk psychiater.

Op 18-02-2020 is door de burgemeester een Crisismaatregel opgelegd voor de periode 18-02-2020 16.25 uur tot en met 21-02-2020 16.25 uur. Dit is geschied mede op basis van een geneeskundige verklaring door een onafhankelijk psychiater. De Crisismaatregel betreft (zakelijk samengevat) de volgende maatregelen om de crisis af te wenden:

- Toedienen medicatie en medische controles;
- Beperken bewegingsvrijheid;
- Insluiten;
- Uitoefenen toezicht;
- Onderzoek aan kleding / lichaam en woon / verblijfsruimte;
- Beperkingen vrijheid het eigen leven in te richten, waaronder gebruik communicatiemiddelen;
- Controleren op aanwezigheid gedrag beïnvloedende middelen;
- Opnemen in een accommodatie.

Het is de Klachtencommissie gebleken dat klager tot op het moment van de hoorzitting geen beroep bij de rechtbank tegen de beschikking van de burgemeester heeft ingesteld.

Bij mondelinge uitspraak op 20-02-2020 heeft de rechtbank een Zorgmachtiging afgegeven voor de periode van zes maanden (tot en met 20-08-2020 met dezelfde vormen van verplichte zorg als opgenomen in de Crisismaatregel.

Op 18-02-2020 heeft de zorgverantwoordelijke, in dit geval de psychiater, zijn beslissing tot het verlenen van verplichte zorg schriftelijk geformuleerd, gemotiveerd, getekend en aangegeven dat de verplichte zorg als uiterste middel wordt verleend. Hierover is klager schriftelijk geïnformeerd. In de beslissing is de proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid omschreven alsmede de communicatie en de inspanningen die zijn verricht om met klager tot een vrijwillige behandeling te komen. Dit is tot op heden niet gelukt.

Op 27-02-2020 heeft klager de klacht ingediend bij GKPNU, de hoorzitting heeft op 05-03-2020 plaatsgevonden, dezelfde dag heeft de Klachtencommissie een verkorte uitspraak op schriftelijke wijze gedaan, waarbij is vermeld dat de Klachtencommissie heeft geoordeeld dat klachtonderdeel 2 ongegrond is. Een uitnodiging van de zitting is tijdig verzonden aan de advocaat van klager.

Beoordeling door de Klachtencommissie

De Klachtencommissie onderscheidt de volgende klachtgronden:

1. Beslissing gedwongen opname in een accommodatie;
2. Toedienen antipsychotische medicatie al dan niet onder dwang;
3. Innemen en onderzoek verrichten aan de PC van klager;
4. Verrichten van kamercontrole op aanwezigheid van drugs.

Op 03-03-2020 heeft de commissie een onderbouwde schadeclaim ontvangen van de pvp die gaat over een schadevergoeding naar aanleiding van de klachten 1 tot en met 4.

De commissie kan op grond van de wet alleen *de uitvoering* van de verplichte zorg toetsen en niet de beschikking van de burgemeester, noch de uitspraak van de rechtbank, tegen beide beslissingen staat beroep open bij de rechtbank. Uit de beslissing verlenen verplichte zorg van de zorgverantwoordelijke (psychiater) blijkt dat er sprake is van een bipolaire I stoornis met psychotische kenmerken en weinig ziektebesef. Het gevolg van de psychische stoornis leidt tot ernstig nadeel dat bestaat uit agressie naar voorbijgangers, op balkons klimmen als vluchten voor de politie en uitputting (slecht slapen, matig eten) dit leidt tot een maatschappelijke teloorgang. Dit leidt tot ernstig nadeel vanwege psychotische klachten en daardoor bestaat het gevaar op het afroepen van agressie over klager. Klager weigert de aangeboden antipsychotica die tot doel hebben het beperken van het ernstig nadeel, ondanks pogingen van behandelaren. Overeenstemming op vrijwillige basis om zorg te

verlenen is niet gelukt. Behandelaren hebben zich meer dan voldoende ingespannen om met klager tot overeenstemming te komen. Hiermee is voldaan aan de algemene eisen zoals gesteld in artikel 3.3 Wvvgz.

De uitvoering van de verplichte zorg is verleend om de crisissituatie te voorkomen, ernstig nadeel te voorkomen, de geestelijke gezondheid van klager te stabiliseren en de geestelijke gezondheid te herstellen dat klager weer zoveel mogelijk zelf kan bepalen wat hij doet.

Klachtonderdeel 1. Opname in een accommodatie op 18-02-2020.

Klager is het oneens dat hij op 18-02-2020 door de politie thuis is opgehaald en opgenomen is in een accommodatie met een Crisismaatregel. Uit het dossier maakt de commissie op dat klager bekend is met een psychotische stoornis, de afgelopen maanden weigert klager medicatie en zeker wanneer hij drugs gebruikt wordt hij agressief. Door Altrecht wordt op 14-02-2020 een Zorgmachtiging aangevraagd. Omdat het slecht gaat met klager en er ernstig nadeel is als gevolg van zijn psychische aandoening (conciërge van flat afduwen, schreeuwen vanaf de galerij (overdag en 's nachts), hierdoor veroorzaakt klager ernstige overlast) is niet gewacht op de beslissing van de rechtbank over de Zorgmachtiging. Aan de burgemeester is een crisismachtiging aangevraagd en dezelfde dag verkregen.

De burgemeester besluit om klager op te nemen met een Crisismaatregel. De commissie stelt vast dat tegen dit besluit het klachtonderdeel is gericht; de inhoud van de Crisismaatregel. De commissie merkt op dat op grond van artikel 10:6 lid 2 Wvvgz zij de klacht niet ontvankelijk moet verklaren. Beroep staat open bij de rechtbank.

De Klachtencommissie komt tot de conclusie dat dat de klacht tegen de opname/de inhoud van de Crisismaatregel op 18-02-2020 **niet ontvankelijk** is.

Klachtonderdeel 2. Toediening medicatie/antipsychotica.

Klager wenst geen medicatie in de vorm van antipsychotica in te nemen, klager meent dat hij PTSS-achtige kenmerken heeft en daarvoor geen medicatie nodig heeft. Verweerder is van oordeel dat klager antipsychotische/stemmingsstabiliserende medicatie nodig heeft om het ernstig nadeel te beperken, een crisis af te wenden en klagers geestelijke gezondheid te herstellen zodat hij weer zoveel mogelijk zelf kan bepalen wat hij doet. Uit het dossier maakt de commissie op dat klager een periode depakine (een stemmingsstabilisator) heeft gebruikt en hierdoor stabiel is geweest en zelfstandig woonde. De commissie constateert dat klager en verweerder het oneens zijn over de diagnose. Klager meent dat hij PTSS-kenmerken heeft, verweerder komt tot de diagnose bipolaire I stoornis met psychotische kenmerken en weinig ziektebesef. De commissie stelt vast dat uit het dossier blijkt dat meerdere psychiaters de diagnose bipolaire I stoornis met psychotische kenmerken hebben gesteld. De commissie acht de diagnose van de verschillende psychiaters aannemelijk en heeft geen reden om aan die diagnose te twijfelen. Het is de commissie verder gebleken dat er geen mogelijkheden zijn voor zorg op basis van vrijwilligheid, er zijn geen minder bezwarende (ingrijpende) alternatieven die het beoogde effect hebben, de depakine is bewezen effectief geweest bij klager. Het verrichten van verplichte zorg is evenredig gelet op het doel en het is redelijkerwijs te verwachten dat de verplichte zorg in de vorm van medicatie effectief gaat zijn, klager is immers lange tijd stabiel geweest met medicatie en kon functioneren in een eigen woonruimte.

De Klachtencommissie komt tot de conclusie dat de klacht tegen de dwangmedicatie **ongegrond** is.

Klachtonderdeel 3. Innemen en onderzoek verrichten aan de PC van klager.

Klager is het oneens dat zijn PC is ingenomen en onderzocht door de politie. Klager bestrijdt dat er plaatjes op zijn PC stonden.

De verdenking was dat klager kinderpornografische afbeeldingen op zijn PC had staan. Uit het dossier maakt de commissie op dat klager met zijn PC aan het filmen was op de afdeling. Dit is niet toegestaan op grond van de huisregels. Medewerkers vroegen klager te stoppen, dit weigerde hij en daarna pakte medewerkers de PC van klager af. Bij een blik op de PC kregen medewerkers de indruk dat er mogelijk kinderpornografisch materiaal op de PC aanwezig was. Conform de richtlijnen heeft de instelling de PC onmiddellijk ingenomen en direct overgedragen aan de politie voor nader onderzoek.

De Klachtencommissie concludeert dat op grond van de Zorgmachtiging de mogelijkheid is geboden om beperkingen op te leggen waaronder het gebruik van communicatiemiddelen. Op grond van deze

vorm van verplichte zorg is het toegestaan om in te grijpen als klager aan het filmen is op de afdeling. Als daarna wordt geconstateerd dat er vermoedens zijn dat klager met zijn PC strafbare feiten pleegt i.c. bezit van kinderpornografisch materiaal, dan is het volstrekt begrijpelijk dat medewerkers de PC innemen en direct overdragen aan de politie voor onderzoek.

De Klachtencommissie komt tot de conclusie dat de klacht tegen het innemen en onderzoek verrichten aan de pc van klager **ongegrond** is.

Klachtonderdeel 4. Verrichten van kamercontrole op aanwezigheid van drugs.

Klager is in zijn kamer gecontroleerd op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen zonder dat klager hiervoor toestemming heeft gegeven. In de zitting heeft klager gezegd dat hij tabak met wiet mist, dit is meegenomen uit zijn kamer na de controle door medewerkers van Altrecht.

De Klachtencommissie concludeert dat op grond van de Zorgmachtiging de mogelijkheid is geboden om onderzoek in de woonruimte te verrichten op gedrag-beïnvloedende middelen. De feiten en omstandigheden rechtvaardigen bovendien deze controle: er is tabak met wiet gevonden in de kamer van klager en klager heeft bij verblijf buiten de instelling drugs gebruikt, zo blijkt uit het dossier. Bovendien is er wetenschappelijk bewijs dat gedrag-beïnvloedende middelen bij gebleken kwetsbaarheid voor psychose of bipolaire ontregeling een ongunstige en zelfs oorzakelijke factor kunnen zijn voor een decompensatie.

De Klachtencommissie komt tot de conclusie dat de klacht tegen het verrichten van kamercontrole op aanwezigheid van drugs **ongegrond** is.

IV. Uitspraak

De Klachtencommissie verklaart de klacht tegen:

1. Opname in een accommodatie: **niet ontvankelijk**;
2. Toedienen antipsychotische medicatie: **ongegrond**;
3. Innemen en onderzoek verrichten aan de PC van klager: **ongegrond**;
4. Verrichten van kamercontrole op aanwezigheid van drugs: **ongegrond**.

Nu de commissie de klachten niet ontvankelijk respectievelijk ongegrond heeft beoordeeld, ziet de commissie geen aanleiding om het verzoek tot het toekennen van schadevergoeding in behandeling te nemen. Het verzoek voor schadevergoeding wordt **afgewezen**.

Aldus besloten te Utrecht op 05-03-2020 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de voorzitter, XX, op 10-03-2020:

Deze uitspraak wordt verzonden aan klager, de PVP verweerders, de leiding van de zorgseenheid van verweerders, de raad van bestuur, de geneesheer-directeur van de zorgseenheid, alsook de Inspecteur voor de Gezondheidszorg.

Als de commissie niet tijdig een beslissing heeft genomen of als de beslissing van de commissie inhoudt dat de klacht ongegrond is, kan de klager de inspecteur schriftelijk vragen om een verzoekschrift bij de rechter in te dienen om een beslissing over de klacht te krijgen.